

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศาสนามีความสำคัญทั้งสำหรับชีวิตส่วนตัวและสังคม กล่าวคือ ในทางส่วนตัวศาสนาช่วยให้บุคคลมีจิตใจที่จะต่อสู้อุปสรรคชีวิตและมีชีวิตที่ดีอยู่ต่อไป สามารถนำพาชีวิตของตนไปสู่จุดหมายปลายทางได้ สำหรับทางสังคมนั้น คนมีความเชื่อเดียวกันหรือคนที่เคารพนับถือศาสนาเดียวกัน ทำให้มีความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกัน การยึดมั่นในศาสนาหลักธรรมและสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ ช่วยให้สมาชิกของสังคมมีโลกทัศน์ และค่านิยมในทางเดียวกันทำให้เกิดความเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำให้คนในสังคมรู้สึกมีเอกลักษณ์ร่วมกัน ซึ่งมีลักษณะเด่นชัดแตกต่างไปจากเอกลักษณ์ของสังคมอื่น ในแง่นี้ศาสนาจึงช่วยให้สังคมดำรงอยู่อย่างมั่นคงและชีวิตของบุคคลก็มีความสัมพันธ์กับศาสนาอย่างแยกไม่ออก^๑

ดังนั้น หน้าที่ของศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อสังคม ซึ่งสามารถควบคุมและปรับสภาพสังคมให้เป็นไปตามบทบาทอันเกิดจากอิทธิพลของศาสนา คืออิทธิพลอันเกิดจากระบบความเชื่อในพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ เวทมนต์ คาถา หรือคำสั่งสอนในเรื่องเหตุผล รวมทั้งจริยธรรมอันเป็นหน้าที่ค้ำจุนในสังคมให้ทรงความมั่นคงไว้ได้

พระพุทธศาสนานั้น เราถือกันว่าเป็นศาสนาประจำชาติ การถืออย่างนี้เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาโดยถูกต้องตามสมควรแก่เหตุ คือ การที่พระพุทธศาสนากับชนชาติไทยได้มีความสัมพันธ์แนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งในทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทยเป็นประวัติศาสตร์ของชนชาติที่นับถือพระพุทธศาสนาในด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทยได้ผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนาตลอดเวลายาวนาน จนทำให้เกิดการปรับตัวเข้าหากันและสนองความต้องการของกันและกัน ตลอดจนผสมผสานกับความเชื่อถือและข้อปฏิบัติสายอื่น ๆ ที่มีมาในหมู่ชนชาวไทย ถึงขั้นที่ทำให้เกิดมีระบบความเชื่อและความประพฤติปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาที่เป็นแบบของคนไทยโดยเฉพาะอันมีรูปลักษณ์และเนื้อหาของตนเอง ที่เน้นเด่นบางแง่

^๑จำนง อติวัฒนสิทธิ, *ศาสนาชีวิตและสังคม*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๔๗), หน้า ๔

บางด้านเป็นพิเศษ แยกออกได้จากพระพุทธศาสนา อย่างทั่ว ๆ ไป ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นพระพุทธศาสนาแบบไทย หรือพระพุทธศาสนาของชาวไทย^๒

วัฒนธรรมไทยทุกด้านมีรากฐานสำคัญอยู่ในพระพุทธศาสนา ถ้อยคำมากมายในภาษาไทยมีต้นกำเนิดมาจากภาษาบาลี และมีความหมายที่สืบเนื่องปรับแปร หรือเพี้ยนมาจากคติในทางพระพุทธศาสนา แบบแผนและครรลองตามหลักการของพระพุทธศาสนา ได้รับการยึดถือเป็นแนวทางและเป็นมาตรฐานสำหรับความประพฤติ การบำเพ็ญหน้าที่และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยทุกระดับ ทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ปกครองประเทศ และไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินคนไทยทั่วทั้งหมดตั้งแต่อองค์พระเจ้าแผ่นดินลงมา จนถึงผู้ชายชาวบ้านสามัญแทบทุกคนได้บวชเรียนรับการศึกษาจากสถาบันพระพุทธศาสนา ดังมีประเพณีบวชเรียนเป็นหลักฐานสืบมาวัดเป็นศูนย์กลางการศึกษาของสังคมไทย เป็นแหล่งคำสอนการฝึกอบรมและอำนวยการความรู้ทั้งโดยตรงแก่ผู้เข้าไปบวชเรียนอยู่ในวัด และโดยอ้อมแก่ทุกคนในชุมชนที่อยู่แวดล้อมวัด ชุมชนทุกแห่งแม้แต่หมู่บ้านในชนบทห่างไกล ต่างก็มีวัดประจำเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นศูนย์กลางกิจกรรมของชุมชน^๓

กิจกรรมใหญ่ที่มีความสำคัญของรัฐกิติ์ของชุมชนกิติ์ จะมีส่วนประกอบด้านพระพุทธศาสนาเป็นพิธีการ เพื่อเน้นย้ำความสำคัญและเสริมคุณค่าทางจิตใจ แม้แต่กิจกรรมเล็กน้อยจนถึงการประกอบกิจกรรมชีวิตประจำวันตั้งแต่เช้าจนถึงเข้านอน ก็อาจเคร่งครัดกับคำสอนและข้อปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนาเข้าแทรกเป็นส่วนสำคัญสำหรับเตือนสติ กระตุ้นเร้าในทางกุศล หรือเพื่อความ เป็นสิริมงคล เหตุการณ์ทั้งหลายในช่วงเวลาและวัยต่าง ๆ ของชีวิต เช่น การเกิด การแต่งงาน และการตาย ก็ทำให้มีความสำคัญและตีงามด้วยกิจกรรมทางพระพุทธศาสนากล่าวได้ว่าชีวิตของคนไทยผูกพัน อิงอาศัยกันกับพระพุทธศาสนาโดยตลอด ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย

ประเทศไทยได้เร่งรัดพัฒนาประเทศ โดยเน้นพัฒนาทางเศรษฐกิจ ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๐๔ - ๒๕๐๙ มุ่งกระจายรายได้และเพิ่มรายได้ของประชาชนทั่วไปเป็นหลัก ประชาชนถูกพิจารณาเป็นเพียงแรงงานและผู้บริโภค มุ่งพัฒนาด้านวัตถุ การพัฒนาเป็นดาบสองคม ทำให้อยู่สบายก็ได้ ทำให้ทุกข์ก็ได้ ดังจะเห็นได้จากคนชนบทเมื่อก่อนยังไม่มีการพัฒนาอยู่กันอย่างปกติ ไม่มีเรื่องเดือดร้อนแม้ว่ามีบ้านอยู่หลังเล็กมีเงินน้อยก็อยู่กันอย่างสบาย ครั้งพอรัฐบาลมุ่งพัฒนาด้านวัตถุมีการตัดถนนผ่านไปหมู่บ้าน มีไฟฟ้าใช้ต้องใช้จ่ายเงินมากกว่าแต่ก่อนทำให้เงินไม่พอใช้ ปัญหาอาชญากรรมก็มีเพิ่มมากขึ้น มีความเดือดร้อนตามมา เนื่องจากการ

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔

^๓สิริวัณณ์ คำวันสา,พระพุทธศาสนาในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมมิก,๒๕๔๑),

พัฒนาตั้งแต่อดีต การพัฒนาประเทศได้พยายามเอาแบบอย่างการพัฒนาของประเทศตะวันตก โดยเฉพาะ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นสังคมอุตสาหกรรม มีพื้นฐานจริยธรรมทางศาสนา โปรเตสแตนต์เป็นหลักสำคัญที่ทำให้เกิดสังคมอุตสาหกรรมมีวัฒนธรรมแบบอุตสาหกรรม มีจิตสำนึก ขยันทำงานอย่างอุทิศตัว มุ่งแต่ความสำเร็จของงานเป็นใหญ่เป็นเหนือชีวิตจิตใจ อุดมสะสมทุน เพื่อขยายกิจการต่อไป ประเทศตะวันตกหลายประเทศจึงประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ ต่อมารัฐบาลเห็นความจำเป็นต้องคำนึงถึงการพัฒนาสังคมด้วย ดังนั้น แผนพัฒนาตั้งแต่ฉบับที่ ๒ เป็นต้นมา จึงเปลี่ยนเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑-๗ มุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก โดยลืมมองไปถึง ทรัพยากรที่สำคัญคือมนุษย์ ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายตามที่กล่าวมา ดังนั้น เมื่อมาถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ และ ๙ รัฐบาลได้เปลี่ยนแนวนโยบายคือมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ประกอบด้วย ศีลธรรมและจริยธรรมซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ได้ตรงกับหลักการในทางพระพุทธศาสนา เพราะหลักคำสอนในพระพุทธศาสนานั้นเน้นพัฒนาบุคคลเป็นหลัก ซึ่งหลักการในทางพระพุทธศาสนาที่ พระพุทธเจ้าได้ทรงวางไว้ คือ การเว้นจากการทำความชั่วทั้งปวง การทำแต่ความดี และการทำจิตใจ ให้บริสุทธิ์ จะเห็นได้ว่าหลักการนี้เน้นการพัฒนาบุคคล เพราะเมื่อบุคคลเป็นผู้มีความสามารถแล้วการ จะพัฒนาไปในด้านใด ๆ ก็ตามจะสามารถทำได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ^๕

ปัจจุบันภาวะพระพุทธศาสนาในประเทศไทยอยู่ในสภาพคลอนแคลน เป็นเป้าแห่งการ วิพากษ์วิจารณ์และการประเมินค่าที่ไม่ถูกต้อง เพราะว่าความรู้และความเข้าใจในเรื่อง พระพุทธศาสนาของคนไทยมีหลายระดับมีทั้งที่รู้ผิวเผินเปลือกนอกหรือกระพี้ของศาสนา หรือระดับที่ มีศรัทธาโดยใช้ปัญญา พระพุทธศาสนาจึงอยู่ในภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งประนีประนอม และภาวะการเปลี่ยนแปลงที่ขัดแย้ง คือ มีส่วนหนึ่งยังเห็นคุณค่า ความสำคัญและมีศรัทธา ต่อพระพุทธศาสนา ส่วนคนอีกส่วนหนึ่งส่วนมากเป็นคนรุ่นใหม่ มีความรู้สึกและความเห็นไปในทาง ปฏิเสธ นอกจากไม่เห็นคุณค่าของพระสงฆ์แล้ว ยังตำหนิติเตียนไปในทางเสื่อมเสียต่อฝ่ายพระสงฆ์ เช่น กล่าวว่าปัจจุบันพระสงฆ์ทำประโยชน์อะไรให้แก่สังคมบ้างพระสงฆ์เป็นกาฝากสังคม เป็นต้นทั้งนี้ ด้วยสาเหตุหลายประการ สาเหตุหนึ่งคือ พระสงฆ์ส่วนหนึ่งมิได้ปฏิบัติตามพุทธวินัย หลอกชาวบ้าน ด้วยเรื่องต่าง ๆ เอาเปรียบสังคม เอาเปรียบคนตกทุกข์ได้ยากและคนที่โง่กว่า ไม่ได้ช่วยให้ พุทธศาสนิกชนฉลาดขึ้น เป็นต้น แม้ว่าวิทยาการสมัยใหม่จะก้าวหน้า แต่ภาวะทางเศรษฐกิจรัดตัว

^๕ส.ศิวรักษ์, พระพุทธศาสนาในเมืองไทยที่เต็มไปด้วยขวากหนาม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม ๒๕๕๐), หน้า ๖๓-๖๔

สังคมมีความสับสนวุ่นวายประชาชนส่วนมากจึงมีความเชื่อในเรื่องเครื่องรางของขลัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งอยู่นอกคำสอนในพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ส่วนหนึ่งกลับส่งเสริมกิจกรรมด้านที่สนองความต้องการของคนเหล่านั้นมากขึ้น เช่นกับ ประชาชนไม่มีโอกาสใช้ปัญญาความคิดพิจารณาคำสอนในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง จึงแสวงหาที่พึ่งทางใจอย่าง ง่าย ๆ อย่างไรก็ตาม พระสงฆ์ยังเป็นที่นับถือของชาวบ้านในท้องถิ่นชนบท มีบทบาทเป็นผู้นำทางด้านจิตใจ เป็นที่ศรัทธาและเคารพนับถือของชาวบ้านในท้องถิ่นชนบท มีบทบาทเป็นผู้นำด้านจิตใจ เป็นหลักแห่งความยึดเหนี่ยว ความศรัทธา นับว่าเป็นพลังสำคัญสามารถเป็นแรงกระตุ้นให้คนเราทำอะไรได้ทุกอย่าง^๕

สังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงจากสังคมไทยแบบเดิมๆ มารับความเจริญสมัยใหม่ ได้ปฏิรูปประเทศตามแบบอย่างอารยประเทศในตะวันตก เปลี่ยนแปลงระบบบริหารราชการแผ่นดินระบบการศึกษา และกิจการอื่น ๆ ของบ้านเมือง เพื่อความอยู่รอดของประเทศ ความเจริญในสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ความเจริญสมัยใหม่นี้ไม่ได้เป็นกระบวนการสืบเนื่องที่เกิดขึ้นและเสร็จสิ้นภายในตัวของมันเอง คือ ได้รับความเจริญ โดยเสวยผลผลิตของความเจริญสมัยใหม่ที่สังคมไทยของตนไม่ได้สร้างขึ้นเอง จาก ช่วงต่อแห่งความเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นต้นมา มีผลทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในช่วงระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงมาสู่ความเจริญแบบสมัยใหม่นั้น สังคมไทยมิได้ทำการปรับตัวด้วยความพร้อมเพรียงกัน โดยไม่ประสานกัน และไม่ได้ทำความรู้ร่วมกัน ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อาทิ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาความยากจน ปัญหาการทะเลาะวิวาทในครอบครัว ปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านจิตใจและศีลธรรม เป็นต้น

อำเภอสี ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดลำพูน มีเนื้อที่เกือบครึ่งหนึ่งของจังหวัด เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่สูง ส่วนมากเป็นภูเขาต้นน้ำลำธารหรือลำห้วย แม่น้ำหรือลำห้วยเกือบทุกสายไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำลี้ โดยมีวัดในอำเภอสีทั้งหมด จำนวน ๕๐ วัด มีส่งเสริมการศึกษาศิลปวัฒนธรรม และการศาสนา เช่นศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง การส่งเสริมการศึกษาที่บูรณาการกับวิถีชุมชนท้องถิ่นและพระพุทธศาสนา เป็นต้น

ประชาชนส่วนใหญ่ในอำเภอสี จังหวัดลำพูนนับถือพระพุทธศาสนา ชีวิตผูกพันอยู่กับความเชื่อทางพุทธศาสนา จะเห็นได้จากวัดแต่ละวัดมีการสร้างและบูรณะถาวรวัตถุอยู่อย่างตลอด แต่ถึงอย่างไรก็ตาม อำเภอสี จังหวัดลำพูนก็ยังคงมีปัญหที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันสืบเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วจนเข้ามามีบทบาท

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๔-๖๕

^๖เรื่องเดียวกัน,, หน้า ๖๓

แทนที่วิถีชีวิตของประชาชน จนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทะเลาะวิวาทของเยาวชน ปัญหาความเครียด และปัญหาการขาดศีลธรรม เป็นต้น พระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้นำทางสังคม และเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมไทย ที่สามารถร่วมมือกันระหว่างฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักร เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การลดปัญหาทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สาธารณสุข การศึกษาได้

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ จึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ทั้งนี้ที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในพื้นที่เขต อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนเพราะประชาชนในอำเภอลี้มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ดังที่จะเห็นได้ว่า ถึงแม้อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จะมีเขตพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาแต่ก็มีวัด จำนวนถึง ๕๐ วัด ซึ่งเป็นผลมาจากความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในบทบาทการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ในเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ และผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลในบทบาทการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- ๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- ๑.๒.๔ เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ บทบาทพระสงฆ์ในการสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนอยู่ในระดับใด
- ๑.๓.๒ ผลของการเปรียบเทียบ บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓ บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนมีปัญหาอย่างไร
- ๑.๓.๔ บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนมีแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างไร

๑.๔ สมมติฐานการวิจัย

๑.๔.๑ ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน

๑.๔.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่มีพรชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน

๑.๔.๓ ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน

๑.๔.๔ ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่บุคคลครองตำแหน่งต่างๆ หรือมีสถานภาพทางสังคมประพฤติปฏิบัติให้เห็นในชีวิตประจำวัน

พระสงฆ์ หมายถึง ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา และเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา ในที่นี้หมายถึงพระสงฆ์ในเขตอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

การพัฒนาสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงบุคคลจากความไม่เจริญ พัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ครอบครัวมีความมั่นคง ชุมชนมีความเข้มแข็ง และประชาชนที่ได้รับการพัฒนามีความสุข

การมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานหรือการทำกิจกรรม โดยพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาและร่วมรับผิดชอบกับชุมชน

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม หมายถึงการพัฒนาของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคม การสร้างความสามัคคีชุมชน ความอบอุ่นในครอบครัว สร้างศีลธรรมอันดีงามแก่ประชาชน การสร้างแรงจูงใจในการเรียนแก่เด็กนักเรียน การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่เยาวชน รวมไปถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

๑.๖ ขอบเขตการวิจัย

๑.๖.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาขอบเขตของเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการในการพัฒนาสังคม ของพระสงฆ์ที่พึงมี โดยเน้นจาก ข้อมูลบทบาทพระสงฆ์ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสังคม

๑.๖.๒ ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากร ได้แก่

ประชากร คือ ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ทางพระพุทธศาสนาในชุมชน ได้แก่ ฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่สำนักพระพุทธศาสนา อำเภอลี้จังหวัดลำพูน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ทางพระพุทธศาสนาในชุมชน ได้แก่ ฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ พระสงฆ์ อำเภอลี้จังหวัดลำพูน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอลี้ จำนวน ๑ รูป รองเจ้าคณะอำเภอลี้ จำนวน ๑ รูป เจ้าคณะตำบล จำนวน ๑๐ รูป เจ้าอาวาส จำนวน ๔๐ รูป พระสงฆ์ทั่วไป จำนวน 33 รูป รวมจำนวน ๘๕ รูป

๑.๖.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนด ตัวแปร ดังต่อไปนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ อายุพรรษา ระดับการศึกษาและตำแหน่งทางคณะสงฆ์

ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๑.๖.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ ภายในเขตพื้นที่อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๑.๖.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๐ ถึง สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๓ เดือน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทาง วางแผนและการปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๑.๗.๒ สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ลักษณะและผลกระทบของปัญหาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ว่าเป็นอย่างไร

๑.๗.๓ ทำให้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๑.๗.๔ ข้อเสนอแนะทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน